

წალკის მუნიციპალიტეტის ტურისტული ობიექტების გეოგრაფიული კვლევა

ალექსანდრე ინაშვილი^ა

გიორგი აბრამიშვილი^ბ

ელ-ფოსტა: aleksandre.inashvili758@ens.tsu.edu.ge ^ა, giorgi.abramishvili750@ens.tsu.edu.ge ^ბ

გეოგრაფიის დეპარტამენტი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ი. ჭავჭავაძის გამზირი 3, თბილისი, 0179, საქართველო

წალკის მუნიციპალიტეტი, რომლის ფართობი შეადგენს 1050,6 კმ², შედგება ერთი ქალაქისგან, სამი დაბისგან, საინტერესო გეოგრაფიული პირობებით და კულტურული მემკვიდრეობით გამორჩეული 40 სოფლისგან. ყველა ამ დასახლებულ პუნქტში საინტერესო და მნიშვნელოვანი ბუნებრივი და ისტორიულ-არქიტექტურული ძეგლები მდებარეობს. ყოველივე ეს კი, მთლიანობაში, წარმოადგენს მდგარდი განვითარებისთვის მდიდარ რესურსს.

თსუ-ს ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის გეოგრაფიის დეპარტამენტის სტუდენტების მიერ, 2025 წლის სტუდენტური სამეცნიერო პროექტის „წალკის მუნიციპალიტეტის ღირსშესანიშნაობების გეოგრაფიული კვლევის“ ფარგლებში მოხდა წალკის მუნიციპალიტეტის ტურისტული რესურსების (ისტორიული და ბუნებრივი ღირსშესანიშნაობა) გეოგრაფიული შეფასება, რაც, გარკვეულწილად, შეავსებს არსებულ ხარვეზებს, ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის დასახლებული პუნქტების ცნობადობის გაზრდას და სხვადასხვა სახის მდგრადი დარგების განვითარებას. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო ისტორიულ-გეოგრაფიული ძეგლებითა და სხვადასხვა ბუნებრივი რესურსით უმდიდრესი ქვეყანაა, ამ საკითხებთან დაკავშირებით ძალზე მწირია თემატური და ცალკეული მუნიციპალიტეტების შესახებ არსებული ლიტერატურა. კვლევის შედეგად შესწავლილი იქნა წალკის მუნიციპალიტეტის დასახლებული პუნქტების სახელწოდების წარმოშობის სხვადასხვა ვერსია, ტრადიცია, თქმულება, ლეგენდა, გავრცელებული გვარები, გეოგრაფიული ადგილების (მდინარეები, ტბები, მინდვრები, მთები, ხეობები) დახასიათება, ეკლესია-მონასტრების, მეგალითური ციხე-სიმაგრეებისა და მენჰირების, როგორც ისტორიული წარსული, აგრეთვე, თანამედროვე გეოგრაფიული თავისებურებები.

წალკის მუნიციპალიტეტს უდიდესი ტურისტული პოტენციალი გააჩნია. აქ წარმოდგენილია მრავალფეროვანი კულტურული მემკვიდრეობა და ბუნებრივი ღირსშესანიშნაობები, წალკის მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა ეროვნების მაცხოვრებელთათვის დამახასიათებელი სტუმარ-მასპინძლობის განსაკუთრებული ტრადიციები საუკეთესო პირობაა ამ ტერიტორიაზე ტურიზმის განვითარებისათვის. წალკის მუნიციპალიტეტში დასახლებულია 4 ძირითადი ეთნიკური ჯგუფი: ქართველები, სომხები, აზერბაიჯანელები და ბერძნები. ბოლო 200 წლის განმავლობაში მუნიციპალიტეტის ეთნიკური შემადგენლობა მკვეთრად შეიცვალა. მე-18 საუკუნის მეორე ნახევრიდან წალკის მუნიციპალიტეტი თითქმის უკაცრიელი იყო. მოსახლეობა იყო მხოლოდ დასახლება რეზაში.

1829-1832 წლებში რუსეთის იმპერიამ წალკაში ოსმალეთიდან დევნილი სომხები და თურქულენოვანი ბერძნები დაასახლა. ბერძნები 1991 წლამდე შეადგენდნენ უმრავლესობას. 2002 წლის აღწერის მიხედვით უკვე სომხები იყვნენ უმრავლესობაში. 2014 წლის აღწერის მიხედვით კი ეთნიკური უმრავლესობა ქართველებმა მოიპოვეს.

წალკის მუნიციპალიტეტის ტერიტორია თრიალეთის კულტურის ერთერთი მთავარ კერას წარმოადგენდა, რომელიც, ყორღანული სამარხების (გორასამარხების) კულტურითაა წარმოდგენილი. არქეოლოგების მიერ აქ აღმოჩენილი უნიკალური ძვ.წ. III ათასწლეულის მდიდრული და კარგად ნაგები ყორღანები ტომთა ბელადებსა და გვაროვნულ არისტოკრატias ეკუთვნოდა, მომცრო და ღარიბი ყორღანები რიგითი მოსახლეობისა იყო.